

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: כף זכות

פרשת שופטים

בס"ד | גיליון מס' 395

מי 'גנב' אוזניה יקרה ומגיע לו צל"ש?

ושפטו את העם משפט צדק! (ט"ז, י"ח)

'בכל שעריך' - יש לה השפעה במימד האישי. אם אדם נוהג כמאמר הכתוב 'ושפטו את העם משפט צדק' - דן את זולתו לכף זכות, כך ידונו גם אותו. ואם לאו - הרי בחר לעצמו את רוע גורלו, רחמנא ליצלן!

לגילוי זה נוסף את דברי הרה"ק בעל ה'מאור ושמש' בפרשת נצבים, החושף כי מקור הפורענות בעולם, מקור כל הצרות והרעות המתרחשות עלי חלד, הוא החוסר באהבה ואחדות, פירוד הלבבות. והרי מה שיוצר מחלוקות ופירוד לבבות, מפרק אהבה ואחוה בין יהודים - היא השפיטה השלילית כלפי הזולת, המבט הביקורתי. אך כשאדם מגן - במחשבתו ובדבריו - על התנהגות זולתו, ודן את רעהו לכף זכות - הוא מקרב בין הלבבות!

וכשיש קירוב לבבות, כך כותב ה'מאור ושמש' - ונצטט מדבריו המבהילים: 'אף אם עובדים עבודה זרה, אם יש ביניהם התחברות בלי פירוד לבבות - הם שוקטים ונחים באין שטן ופגע רע, ומתרחקים מכל הקללות והייסורים!' - מדהים: כל מה שצריך כדי לזכות בשנה טובה בלי צרות ובעיות, כל הנדרש כדי שתורעף עלינו ועל כל בית ישראל שנה טובה ומתוקה, הוא לאהוב איש את רעהו, לדון איש את זולתו לכף זכות, ולראות כל יהודי באור חיובי!

עתה, בהתקרב יום הדין, זה הזמן לאמץ את השיטה ובכך לכתוב ולחתום את עצמנו לחיים טובים: הבה נדון איש את רעהו לכף זכות, הבה נראה בכל יהודי רק את החלק הטוב שבו, הבה נלבש נשקפים רודות ובהירות שמאירות כל יהודי במבט של טוב וחסד. ככל שנגה באופן זה ונרבה אהבה וידידות בינינו - כך נזכה להכריע את גורלנו כמו ידינו, לכתובה וחתומה טובה ושנה טובה ומתוקה, אמן!

האיחור שהוכח כמסירות...

היה זה באולם שמחות קטן, אי שם במרכז הארץ. השעון כבר הורה על השעה 11 בלילה, שעה שיהודי נכנס אל האולם, במטרה לאחל מזל טוב לקרובי משפחתו שחגגו באותו ערב את שמחת אירוסים בנם. לתומו הניח שהוא מגיע סמוך לסיום האירוע, וכל שביקש הוא רק ללחוץ יד ולברך, אולם כשנכנס לאולם גילה שלמעשה... - האירוע עוד לא התחיל...

כלומר, הוא בוודאי כן התחיל, בשעה שנקבעה - שמונה וחצי בערב. אורחים חשובים הגיעו, רבים בו כבר מאז

להשתתף בשמחה. אלא שמדובר בשמחת אירוסין, ומקובל שקוראים בראשיתה את שטר ה'תנאים', וזה עוד לא קרה. האורחים הרבים התעכבו, חלקם התייאשו וכבר שבו לביתם, המחוננים כבר הרגישו אי נעימות, החתן והכלה לא הבינו למה שמחתם הראשונה משתבשת, ועדיין - שטר ה'תנאים' עודו מונח על השולחן, וטרם נקרא בקול רם כמקובל.

בירור קצר העלה, כי ראש הישיבה בה לומד החתן טרם הגיע, והכיבוד לקראו את שטר ה'תנאים' שמור לו. חלק מהאורחים סברו כי אם ראש הישיבה כה מזלזל באורחים

חודש אלול כבר כאן, החזרה מימי החופשה לספסל הלימודים בשילוב תקיעת השופר המהדהדת מדי בוקר - מזכירים לנו את שידענו: הנה כי כן, יום הדין הגדול מתקרב, וכל לב יהודי נע וזע לקראתו. בחלק מקהילות ישראל כבר משכימים לסליחות, ובכל תפוצות ישראל - ניכרת הדריכות לקראת ההכרעה הגורלית בראש השנה הבעל"ט.

בימים אלה, שוררת בתוככי כל לב יהודי תכונה ודריכות, כמיהה והתרגשות. ימים אלו המכונים 'ימי הרחמים והרצון', הם הזמן לשוב אל אבא שבשמים, לחשב מסלול מחדש, לתהות היכן טעינו או תעינו במהלך השנה החולפת, ולמצוא מסילה שתשיב

אותנו לאבא כמקדם. לצד זאת, כל יהודי מחשב חשבונו של עולם: מה מצבו ומעמדו בעבודת ה'? מה ראוי שיקבל על עצמו? כיצד יגיע ליום מוכן ומזומן לעורר רחמי שמים למענו, למען משפחתו, ולמען עם ישראל כולו?!

כאשר כל יהודי מבקש לזכות בסניגורים טובים ליום הדין, ולפניו מבחר דרכים וכלים לעשות זאת, כדאי מאוד להקשיב לעצת-הזהב אותה מציע לנו סניגורן של ישראל הרה"ק בעל ה'קדושת לוי' מבארדיטשוב ז"ע, המגלה את הסוד:

אנשים נוטים להניח שביום הדין מתייצבים הם כשכף זכויות לימנים ונטל חובות לשמאלם, ובורא עולם יושב על כס המשפט, שוקל את אוצר הזכויות מול עול החובות, ומכריע את גורלם. ולא היא, כי משהו אחר מכריע - - -

המישהו הזה - הוא האדם בעצמו. מי שמכריע גורלו של אדם לשבט או לחסד, לשנה טובה ומתוקה או להיפוכה, לשנת אושר ובריאות או חלילה לשנה קשה - הוא האדם הנידון בעצמו. וזאת, משום שהרי 'אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחסא', כל אדם באשר הוא מגיע לשולחן הדיונים כשיש לו זכויות וחובות. מי שקובע מה ינצח, האם כף הזכויות תגבר או שמה עול החובות יכריע - הוא האדם בעצמו, לפי הנהגתו בעולם הזה.

אדם הדן את חבריו וידידיו לכף זכות - נותנים לו להכריע את גורלו לכף זכות. אדם הרואה מעשים, פעולות ומקרים - ודן אותם במבט שלילי, מכריע אותם לכף חובה, מכריע את גורלו שלו לכף חובה. ההכרעה השמימית כמוה כהשתקפות של האדם הנידון: אם הוא כזה שדן לכף זכות, מביט על אנשים באור חיובי, מתרץ את התנהגותם לטובה - כך נוהגים בו. ואם חלילה להיפך... ייגזר גורלו לכף חובה, ה' ישמור!

כל העת אנו רואים אנשים, מעשים, סיפורים, מקרים, תקריות - שאנו יכולים לדון אותם באופן חיובי, 'לתרץ' את מי שנראה שנהגו שלא כשורה, להאיר את מעשיהם באופן ש'מוציא אותם בסדר'. בידינו גם לדון אותם באופן שלילי, לקנטר על מה שראינו, לראות בהם את הרע והמגונה. אם נדון את זולתנו לכף זכות - נכריע את גורלנו ביום הדין לכף זכות, כי ידונו גם אותו ואת מעשינו באופן חיובי. ואם חלילה להיפך - הרי גזרנו את דינונו כמו ידינו!

את זאת דורש הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ע מהפסוק האמור בתחילתה של פרשת השבוע: 'ושפטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך'. השפיטה של כל אדם היא 'לך',

אלימות שהתבררה כהצלה...

המחזה היה מוזר, משונה, בלתי שגרתי וחשוד מאוד. דלת כיתה ו' נפתחה בסערה, וממנה התפרץ החוצה ילד מבוהל שהחל לרוץ בחצר, כבורח מפני הכיתה. שניה אחר כך נראה המלמד - מחנך הכיתה רודף אחריו, וכשהגיע אליו - פשט המלמד את נעלו, והחל מכה באמצעותה על גב הילד הבורח, בעוצמה רבה...

מחנך אחר עבר בחצר, ונחרד. מכיר הוא את המלמד של כיתה ו', איש נעים הליכות בדרך כלל. איך הידרדר מחנך נערץ למצב שהוא נוהג באלימות כזו כלפי תלמיד, שבורח ממנו בעוד המחנך רודף אחריו ומכה על גבו בנעלו?!

חלפו כמה שניות שנראו כנצח, ואז המלמד של כיתה ו' חזר לכיתה, מתנשם ומתנשף. המחנך שהבחין בו הביט בו בתמיהה, ואז נענה המלמד של כיתה ו' בכיכול שלא ממין העניין, והסביר: 'חייבים לעשות פה הדברה רצינית... נכנס לי דבור לכיתה, כל הכיתה נתקפה בבהלה. ועל כולנה - הדבור החצוף התיישב על הילד, וחמק אל מתחת לחולצתו. תראה מה הייתי צריך לעשות כדי להרוג את הדבור לפני שיוזק לילד המבוהל...'

בבת אחת - הואר מעשהו של המחנך באור אחר, אור של זכות. המחנך לא נהג באלימות כלפי הילד, אלא כלפי דבור שהסתגל אל מתחת לחולצת הילד, והדרך היחידה להציל את הילד מעקיצתו הנוראית - היתה להכות על גב הילד בנעל, עד לחיסול הדבור...

סיפור מפעים זה, שהופיע בגיליון 'לוי העמודים', מאיר את עינינו לדון לכף זכות: כן, גם מעשה שנראה מוכח כאלימות - לפעמים נועד לטובת מי שהאלימות מופנית כלפיו, לעולם לא נדע, קשה להבין ולהבחין בפרטים הקטנים... הבה נדון לכף זכות, הבה נבחן את הזולת מתוך ההבנה שבוודאי איננו יודעים הכל, ונזכה שבורא עולם ינהג כלפינו באותה דרך, וידון אותנו לשנה טובה ומתוקה!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה טעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד חזנברג
מזקני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"ד

לעילוי נשמת

ר' שלמה פּוּרָז ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (ארא"ל)
ת.נ.צ.ב.ה.

ומאחר עד כדי כך - אין צורך לשמור לו את הכיבוד המדובר. מנגד, הורי החתן ממש התעקשו שאי אפשר להתקדם כל עוד הוא לא הופיע...

לאחר השעה 11 וחצי בלילה, הופיע ראש הישיבה. הוא מיהר לשלוח הכבוד, ועל אתר נטל את התפקיד שהמתין לו - והחל קורא את שטר ה'תנאים' בקול רם. בשעה טובה ומוצלחת - תרתי משמע. לאחר שקרא את שטר התנאים נשברה הצלחת כנהוג, ורק אחר כך, סמוך לשעת חצות לילה, החלה השמחה - שהתקצרה משמעותית...

האורח המדובר, שלבסוף נכח בעת קריאת שטר ה'תנאים' למרות שלא תכנן, זעם בתוך תוכו. לכך אפשר להוסיף את העובדה ששוחח עם חמותו, אף היא קרובת משפחה, וזו סיפרה שתכננה להשתתף בשמחה בשעת ערב מוקדמת ולצאת למטלה נוספת - חשובה מאוד, ולבסוף הוצרכה להתעכב. החלה שיחה ביניהם, שעיקרה נסובים סביב הזלזול המופגן של ראש הישיבה באורחי השמחה, חוצפתו לעקב את בעלי השמחה ואורחיהם, ואיחורו הבלתי נסבל...

חלפו כמה ימים, ומיודיענו האורח החל חש נקיפות מצפון. אמנם, הוא עדיין כעס על ראש הישיבה שאיחר לשמחה אליה הוזמן מתוקף תפקידו, וגרר בעקבות זאת צער ועוגמת נפש לאורחים רבים, אולם בכל זאת חש כי אולי עליו לדון אותו לכף זכות, ואף לבקש ממנו סליחה על שדיבר בגנותו. הפלא ופלא, כשיהודי מבקש להתחזק הקדוש ברוך הוא מסייע לו: כעבור כמה ימים נכנס האורח לבניין בית המדרש בו הוא לומד מדי יום, ולנגד עיניו הוא נתקל באותו ראש ישיבה!

הדבר היה בעיניו כמו נס משמים, והוא גמר אומר לנצל את ההזדמנות. הוא פנה לראש הישיבה ואמר לו בלחש, כי לפני כשבוע השתתף בשמחה של משפחה פלונית, ראש הישיבה איחר להופיע, ובעקבות כך הוא ואורחים רבים כעסו על ראש הישיבה ודיברו בגנותו. כעת הוא מבקש את בליחת ראש הישיבה...

ראש הישיבה חיך באצילות, והשיב מיד: 'ראשית, מחול לך. ושנית - אולי כדאי שתכיר את הסיפור, למען תלמד להבא לדון לכף זכות: בני משפחת החתן פנו אליי בתחילת השבוע, והזמינו אותי לקריאת ה'תנאים'. השבתי שבאותו ערב עליי להיות במקום אחר ולא אוכל להשתתף, והצעתי שיפנו לאחד מרבני הישיבה ויכבדו אותו - שכן אני פשוט לא יכול להשתתף בשמחה, אני תפוס באותו ערב!

לתומי הסקתי שזה מה שעשו, אלא שביום האירוע, התקשר אליי שוב אבי החתן, ושב וביקש שאני אבוא לקרוא את ה'תנאים'. שבתי והסברתי כי התוכנית שהיה לי נותרו בעיני, ולפיכך אני לא אוכל לבוא, וכדאי לפנות לאחד מרבני הישיבה ולהזמין. האב התעקש ולחץ, ואז הציע לי שאני אמשיך בתוכניתיי, וכשאסיים - אגיע לשמחה והם ימתינו לי...

כצפוי, לא סיימתי עד לאחר 11 בלילה, ורק אז מיהרתי לנסוע לשמחה. כשנכנסתי הבחנתי בפנים המוכרמות של האורחים, אולם לא יכולתי לעשות דבר - מלבד להמר לגשת אל השולחן, לקרוא את שטר ה'תנאים', ולאפשר לשמחה להתקדם. הרי מראש אמרתי שלא אוכל להגיע לפני 11 וחצי!'

האורח שמע את הסיפור המלא, ונחרד גלות עד כמה טעה. מסתבר - שראש הישיבה כלל לא אשם, הוא מבחינתו עשה הכל כדי למנוע את עוגמת הנפש הזו מהאורחים. אדרבה, הוא נטל על עצמו את הסיכון שידברו בגנותו כמאחר - רק כדי להוציא את אבי החתן מרוצה. הרי התריע מראש שלא יבוא, ביקש שיכבדו מישהו אחר, מה עוד יכול היה לעשות!?

אחים יקרים, סיפור זה שהופיע בגיליון 'כף זכות', מחדד את המחשבה: כמה פעמים המוח והלב שלנו דנים אדם לפי מה שאנו רואים, אבל למעשה אנו רואים רק חלק אחד של הסיפור, רק את מחציתו השלילית. הנה כי כן, כאשר נפקחות העיניים ונחשפת התמונה המלאה, נגלה שמי שחשבנו שאיחר בחוסר התחשבות דווקא נהג כראוי, ויתר על כבודו, ואף ניסה לעשות הכל כדי למנוע את עוגמת הנפש, ולא עלתה בידו!

הבה נדון את הזולת לכף זכות, לעולם לא נדע מה החלק הנסתר מעינינו, מה קורה מאחורי הקלעים. לפעמים צריך ממש להתאמץ כדי למצוא 'תירוצים' דחוקים שיעמידו את התנהגות הזולת באור חיובי, אבל כל מאמץ שווה כדי לדון לכף זכות. ככל שנדון את הזולת לכף זכות - כך נזכה שידונו אותנו בשמיים לכף זכות, ויוציאו כאור משפטינו לטוב לנו כל הימים!

האוזניה הגנובה' השמורה היטב...

גם הסיפור דגן מתרחש באולם שמחות קטן, בשעת שמחת 'שבע ברכות' שנערכה לבנו של רב מקומי. אחד האורחים, הרב י. ח., ביקש להטעין את אוזניית ה'בלוטות' היקרה שלו, וחבר אותה למטען - אותו חיבר לשקע שבירכתי האולם. בעודו יושב ומשתתף בשמחה, קיווה שהאוזניה הולכת ונטענת, למען תשרת אותו בהמשך.

אלא שבסיום האירוע, ניגש הרב י. ח. לשקע, ולחירתו גילה כי האוזניה איננה, וגם המטען נעלם. מאן דהוא חמד לעצמו את האוזניה היקרה, וברגע של חוסר תשומת לב - פשוט ניגש לשקע, נטל את האוזניה המטען, ואלו נעלמו כאילו בלעה אותם

האדמה. בכדי לוודא שחששו מוצדק, מיהר הרב י. ח. לחפש בקרבת מקום, ולשאול את משתתפי השמחה אם הבחינו באוזניה הנעלמת. אפס כי כל אלו לא הועילו, האוזניה היקרה איננה!

הרב י. ח. לא חשב לוותר על האוזניה היקרה, ומה עוד שהבחין במצלמת אבטחה המשקיפה על השקע. עד מהרה הוא פונה לאחראי על האולם, מבקש ממנו לבדוק במצלמות מי הוא זה ואיזה הוא הגנב. האחראי מיהר לסייע, ומיד נמצא האשם: יהודי מבוגר, ממתפללי אותו בית הכנסת בו בעל השמחה מכהן כרב, נראה ניגש אל השקע, מוציא ממנו את אוזניית ה'בלוטות' והמטען, ונעלם עם הגניבה...

לא נעים להעיר ליהודי מבוגר כי הוא גנב, אבל ההכרחי לא יגונה. האורח - ר' י. ח. לא הכיר את האיש, אבל רב בית הכנסת - שמכיר את כל המתפללים ואורחי שמחת ה'שבע ברכות' שלו, מכיר גם מכיר. הוא פונה אל הרב ומבקש את סיועו, והרב מזהה על אתר במי מדובר, אולם קובע חד-משמעית: 'זה לא יכול להיות שהוא גנב. אני מכירו הרבה שנים, הוא יהודי כשר וישר. משהו פה מוזר!'

אולם מול מראה חד משמעי הנראה במצלמות - קשה להתווכח, ולכן הרב מיהר לתת להרב י. ח. את שם האיש שנראה גונב את האוזניה, תוך שהוא מפציר בו לנהוג בו בעדינות... הרב י. ח. מנסה לאתר את אותו אדם - אולם אין הדבר עולה בידו באותו היום...

למחרת, בשעה די מוקדמת, מתקשר רב בית הכנסת להרב י. ח., ומבקש ממנו לבוא לבית הכנסת. הרב י. ח. מיהר להגיע, ורב בית הכנסת ניגש למגירה שמורה בבית הכנסת, פותח אותה ושולף ממנה את האוזניה האבודה, כשהמטען מחובר אליה בשלווה. כעת, היה תורו של הרב י. ח. לפעור את שני את עיניו בתמיהה רבת, ולנסות להבין כיצד זה קרה, מה עשה הרב כדי להחזיר את הגניבה לבעליה...

מסתבר, שהעובדות הנראות מוכחות במצלמת אבטחה! - רחוקות מלהיות מדויקות. ומעשה שהיה כך היה: באותה שמחת 'שבע ברכות', השתתף ילד אוטיסט כבד-שמייעה. ממקום מושבו סימן הילד כי הוא חפץ באוזניה היקרה, והיהודי המבוגר שניגש לשקע - סבור היה שהאוזניה היא מכשיר השמיעה שלו. לפיכך, מתוך מטרה לסייע לילד המוגבל, מיהר לגשת אל השקע, ולהביא ממנו את האוזניה והמטען...

במצלמות האבטחה לא רואים מה קורה לפני שהוא ניגש לשקע, וגם לא - מה קורה אחר כך. רואים רק את החלק הזה, בו היהודי המבוגר ניגש לשקע, ונטל את האוזניה. לאחר מכן הלה נוטל את האוזניה ומגיש לילד, שדוחה את האוזניה מלפניו - הן אין זה מכשיר השמיעה שלו כלל!

היהודי המבוגר לא ידע את נפשו: הילד - שאין דעתו מיושבת - ביקש את האוזניה, יתכן שהיא שלו וכשהוא דוחה אותה - יתכן שתאבד, ומסתבר שעלות מכשיר שמיעה כזה יקרה מאוד... יתכן גם שאין זה מכשיר השמיעה של הילד, אולם הואיל והוא חומד את האוזניה - יתכן שיגש בהמשך ויטול לעצמו את האוזניה, והיא תאבד לבעליה. לפיכך - בחר האיש לעשות מעשה מושכל: נטל את האוזניה והמטען והניחם במקום שמור - במגירת הבימה...

למחרת - מיהר להודיע לרב בית הכנסת, מתוך הבנה שהוא בוודאי מכיר את כל הבאים בשערי שמחתו, ויידע למי אבדה אוזניה - כך שיוכל להשיבה, כפי שאכן קרה: האוזניה הוחזרה, ומסתבר שה'גנב' - נהג כשורה, ומגיע לו צל"ש על האחריות שגילה לאוזניה היקרה של אדם שהוא כלל לא מכיר!

הרב י. ח., בעל המעשה שציטטנו את דבריו מגיליון 'השגחה פרטית', מסכם ואומר: 'שמעתי בשם אחד מגדולי ישראל, שאנשים שואלים את עצמם לעתים מה טעם ברא הבורא 'שכל עקום'. הרי לכולנו יש לעתים מחשבות 'עקומות' בראש, משוללות יסוד וחסרות הגיון. למה הן נבראו בכלל? - אלא שלפעמים, כדי לדון לכף זכות, נדרשים אנו להפעיל 'שכל עקום'. לחשוב באופן שנראה בלתי הגיוני ובלתי סביר, כמו במקרה הזה!'

הנה כי כן: לפעמים, גם מה שרואים באופן חד משמעי במצלמת אבטחה - זו לא התמונה המלאה. חסרים בה פרטים, שמשפיעים על העניין כולו ובוודאי גם על מסקנתו. הנה יהודי שנחשד בגניבה מכווערת, ולפתע מסתבר שהוא חשש לגורל האוזניה לבל תאבד, ופעל כמצופה ממנו באופן נפלא!

הבה נדון את הזולת לכף זכות, כן, גם אם זה לא הגיוני, גם אם רואים מפורשות במצלמות האבטחה אחרת. כמה כדאי להפעיל לעתים 'שכל עקום', לחשוב באופן מוזר, ובלבד שנגן על הזולת במחשבתנו ובדיבורנו, ונאיר אותו באור חיובי. וככל שנדון את הזולת לכף זכות - כך נזכה שבורא עולם ידון אותנו לכף זכות, ויכתבנו ויחתמו לחיים טובים!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס